

memòria 2015/2019

Programes Pedagògics i Divulgatius

DESCOBERTA
DE L'ENTORN
NATURAL
A L'ESCOLA

Edita:

Diputació de Girona

Juny 2019

Coordinació:

Marta Pi (Diputació de Girona / Cooperació Cultural)

Georgina Roca (Diputació de Girona / Cooperació Cultural)

Marc Mari (Diputació de Girona / Medi Ambient)

Cristina Casanellas (Diputació de Girona / Medi Ambient)

Textos:

Carmina Solano (Diputació de Girona / Protocol, Premsa i Comunicació)

Oriol Torrellas (Diputació de Girona / Difusió)

Assessorament Lingüístic:

Diputació de Girona / Serveis Lingüístics

Fotografies:

Miquel Millan

Disseny:

Maria Palahí

Índex

1. Presentació
2. Programes Pedagògics
  - 2.1. «Indika»
  - 2.2. Tallers ambientals
  - 2.3. Del mar als cims
  - 2.4. Descoberta de l'entorn
3. Valoració dels participants
4. Anàlisi dels resultats

FOTO: Programa «Indika». Museu Dalí.

1. Presentació

Programa «Indika»

«Indika», programa de patrimoni cultural i educació, és un dels projectes més representatius del Servei de Cooperació Cultural de la Diputació de Girona. I ho és en un doble vessant. D'una banda, constitueix l'acció cultural de la nostra institució que arriba a més escolars de la demarcació; troba la seva essència en els drets fonamentals de l'educació i de l'accés a la cultura, i els conjuga de manera que els alumnes de les comarques gironines gaudeixin del patrimoni cultural aprenent i adquirint les competències essencials per esdevenir ciutadans compromesos i amb valors sobre com protegir-lo, conservar-lo i difondre'l. Amb el programa, milers d'escolars cada any poden aprendre quins són els actius culturals del territori on viuen i, així, configurar la seva identitat cultural pròpia.

D'altra banda, com a eix fonamental del programa, hi ha la cooperació amb el territori. «Indika» és un espai de trobada per a les propostes educatives de qualitat dels agents culturals, gestors de patrimoni cultural de les comarques gironines i la comunitat docent. No és més que això, però a la vegada ho és tot. El seu èxit rau en les excel·lents propostes educatives que han dissenyat els equipaments patrimonials amb la compli-

citat dels docents, que, any rere any, confien en el programa i surten de les aules, malgrat la complexitat amb què conviuen molts d'ells cada dia, i així s'apropen als elements patrimonials i els utilitzen com a recurs essencial per a la formació de l'alumnat.

En aquest context, en els darrers quatre anys s'ha apostat pel programa i s'han incrementat els recursos econòmics i tècnics que s'hi destinen anualment. Alhora, s'hi han incorporat millores de gestió perquè el producte final sigui atractiu tant per als educadors com per als gestors patrimonials.

Estem segurs que en els propers quatre anys «Indika» continuarà tenint, com a mínim, la mateixa presència a les aules i que la Diputació continuarà al costat dels escolars de la demarcació, sempre acompanyant-los en el camí de l'aprenentatge i del respecte a la cultura.

Albert Piñeira

Vicepresident segon de la Diputació de Girona i responsable de l'Àrea de Cultura, Educació, Noves Tecnologies, Esports i Benestar
(Mandat 2015/2019)

Programes Del Mar als Cims, Tallers Ambientals i Descoberta de l'Entorn

Amb els programes educatius de medi ambient, la Diputació de Girona dona suport a les entitats d'educació ambiental i a les famílies de les escoles de les comarques gironines per tal que l'alumnat pugui disposar d'una àmplia oferta d'activitats de qualitat i a uns preus assequibles. L'objectiu és aconseguir una major sensibilització envers els principals reptes ambientals i conèixer i valorar el ric patrimoni natural del territori de les comarques gironines.

La Diputació posa a disposició de les escoles tres programes complementaris entre ells:

–Els «Tallers ambientals», que proposen activitats relacionades amb temes de sostenibilitat i promouen accions per aconseguir una societat més conscient i responsable amb el medi ambient.

–La «Descoberta de l'entorn natural de l'escola», que acosta l'alumnat al seu entorn més immediat per fer-li valorar i respectar el patrimoni natural tant dins de l'àmbit urbà com rural o marítim (en els boscos, els rius o la costa del seu municipi).

–«Del mar als cims», que ofereix un ampli ventall d'activitats als diferents espais naturals de les comarques gironines. Inclou visites guiades i altres propostes a l'aire lliure que ajuden l'alumnat a conèixer el territori i els seus valors naturals.

Al llarg d'aquest últim mandat, prop de cent mil alumnes de les comarques han fet activitats dels programes d'educació ambiental promoguts per la Diputació de Girona.

El concurs «Això pinta bé» és el complement perfecte d'aquests programes, tant en l'entorn natural, com cultural —amb «Indika»—, per incentivar el treball de conclusions de les activitats fetes pels alumnes, ajudar-los a assentar els coneixements adquirits, motivar la seva creativitat i aconseguir que obtinguin un retorn positiu de l'experiència viscuda durant les activitats.

Des de la Diputació continuarem treballant per donar suport a la comunitat educativa a fi que les escoles de les comarques gironines integrin el coneixement del patrimoni natural i cultural del nostre territori en els seus programes, mitjançant activitats de qualitat en què pugui participar l'alumnat i formar, així, ciutadans responsables i compromesos amb aquests valors.

Fermí Santamaria

Vicepresident primer de la Diputació de Girona i president de la Comissió Informativa de Territori i Sostenibilitat (Mandat 2015/2019)

Diputació de Girona
Programes Pedagògics i Divulgatius

2.

Programes Pedagògics

www.programespedagogics.cat

Els Programes Pedagògics tenen com a finalitat materialitzar l'aproximació dels escolars al patrimoni cultural i natural de les comarques gironines. El conjunt de les activitats pedagògiques que s'hi ofereixen està repartit arreu del territori i l'organitzen entitats especialitzades en aquest tipus de serveis.

Les activitats educatives i de formació que inclouen aquests programes s'ofereixen a grups escolars de les comarques gironines d'educació infantil, primària i secundària obligatòria; batxillerat; cicles formatius de grau mitjà i superior, i programes de qualificació professional inicial.

Els Programes Pedagògics estan integrats per:

- «Indika»
- «Tallers ambientals»
- «Del mar als cims»
- «Descoberta de l'entorn natural a l'escola»

Per mitjà de l'Àrea de Cultura, Educació, Noves Tecnologies, Esports i Benestar, i de l'Àrea de Territori i Sostenibilitat, la Diputació de Girona hi dedica una dotació econòmica anual i gestiona i coordina les activitats amb els grups d'escolars que les sol·liciten.

Diputació de Girona
Programes Pedagògics i Divulgatius

Diputació de Girona
Programes Pedagògics i Divulgatius

2.1

«Indika»

www.programespedagogics.cat/indika

El programa de patrimoni cultural i educació «Indika» s'emmarca en el servei de Programes Pedagògics de la Diputació de Girona. Inclou l'oferta destinada als espais considerats com a patrimoni cultural de les comarques gironines i de més enllà d'aquest territori.

Amb aquest programa es vol materialitzar l'aproximació dels escolars als centres de conservació, difusió i interpretació del patrimoni i contribuir a formar-los en l'àmbit concret del patrimoni cultural. Les activitats pedagògiques que s'ofereixen —un total de 353 el curs 2018/2019— incorporen valors per aconseguir la sensibilització i la responsabilitat envers aquest tipus de patrimoni.

El programa s'adreça, d'una banda, al servei didàctic dels centres de conservació, difusió i interpretació del patrimoni cultural i de la memòria històrica. Entenem per *patrimoni cultural*, en el seu significat més ampli, tant les obres dels artistes, arquitectes, músics, escriptors i savis, com les creacions anònimes, sorgides de l'ànima popular, i el conjunt de valors que donen sentit a la vida, és a dir, les obres materials i no materials que

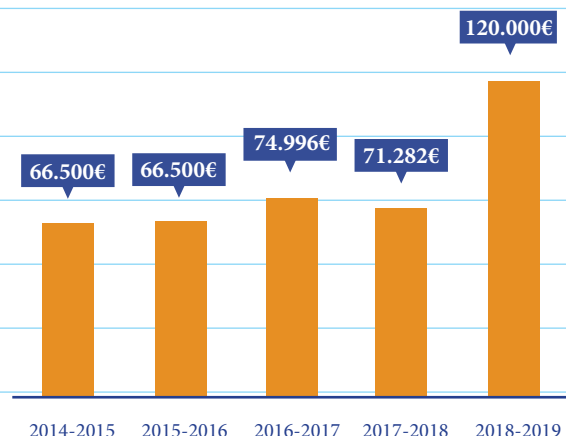
expressen la creativitat del poble, la llengua, els rituals, les creences, els llocs i monuments històrics, la literatura, les obres d'art, els arxius i les biblioteques. D'altra banda, destina una àmplia oferta didàctica als centres escolars per tal que els estudiants puguin completar la seva formació i comprendre el patrimoni cultural de la mà dels mateixos gestors.

La finalitat principal d'«Indika» és fomentar el coneixement i la protecció del patrimoni cultural entre els joves, amb el convenciment que l'educació és el millor aval per a la defensa del llegat cultural. De la mateixa manera, mitjançant la interpretació preparada pels professionals dels diferents espais, es vol aconseguir que els escolars assimilïn el patrimoni com a propi i desenvolupin la seva identitat cultural.

Pressupost del mandat 2014-2019

Total: 399.278 euros

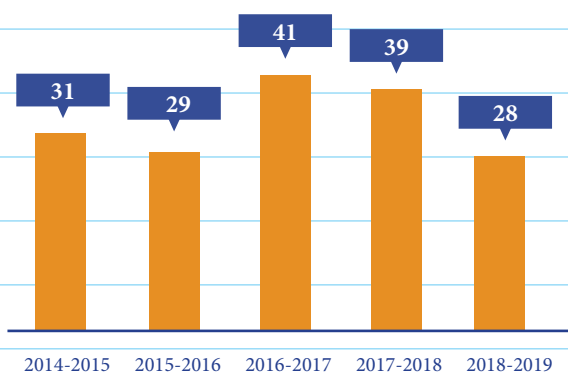

Resultats del programa «Indika»

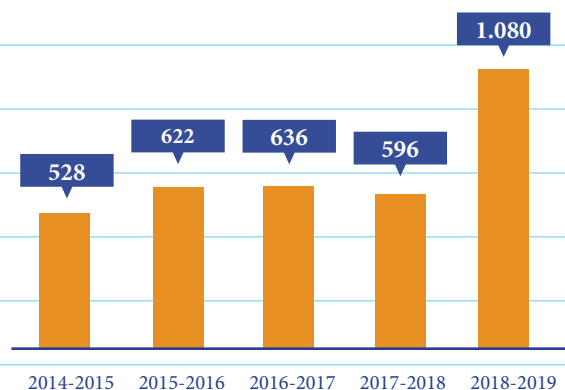
Entitats

Llistat de les entitats
dins del programa

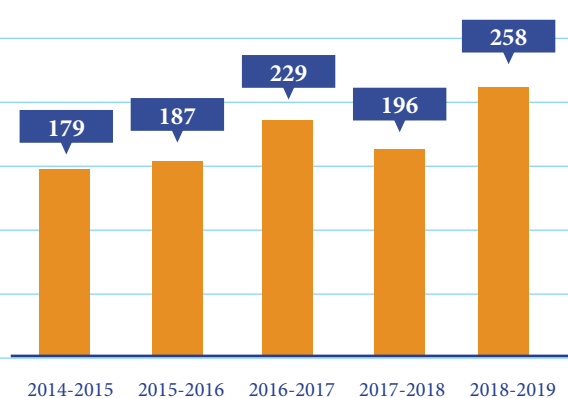
Activitats

Nombre d'activitats
subvencionades

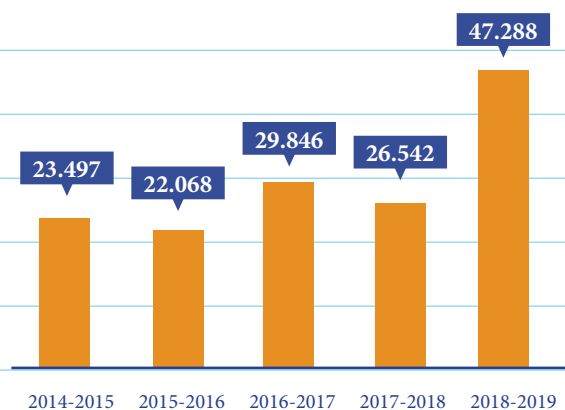
Escoles

Nombre d'escoles
subvencionades

Alumnes

Alumnes que han participat
en les activitats: 149.241

Valoració de resultats

Els docents que han participat en el programa «Indika» durant els últims cursos (des del 2014/2015 fins al 2018/2019) han puntuat l'activitat amb una valoració mitjana de 4,6 punts sobre 5, segons es desprèn de les enquestes que van respondre.

De l'estudi de les dades de funcionament, destaca que una part important de les activitats d'«Indika» es desenvolupa durant el primer trimestre del curs escolar (del setembre al desembre). L'Alt Empordà, el Baix Empordà, la Garrotxa i el Gironès són les comarques amb més escoles participants en el programa.

Els alumnes d'educació primària (6-11 anys) són els que realitzen més activitats del programa, seguits pels d'ESO (12-16 anys) i els d'educació infantil (3-5 anys). Batxillerat, cicles formatius i educació especial tenen poca representació a «Indika». En el cas dels centres d'educació especial, la poca participació s'atribueix a la dificultat de realitzar certes activitats i al fet que moltes no són del tot accessibles per a tot tipus d'alumnat.

Valoració del programa per part dels docents

Mesos de més activitats

De setembre
a desembre

Edats en què realitzen més activitats dins del programa

de 6 a 11 anys

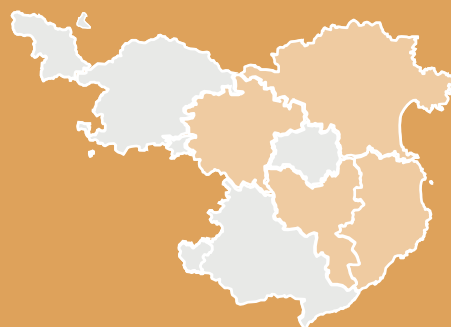
de 12 a 16 anys

de 3 a 5 anys

Comarques amb més participació

- Alt Empordà
- Baix Empordà
- La Garrotxa
- El Gironès

Diputació de Girona
Programes Pedagògics i Divulgatius

2.2 Tallers Ambientals

www.programespedagogics.cat/tallersambientals

Les activitats han estat dissenyades per professionals de l'educació ambiental, que les duen a terme. Cadascuna de les activitats ha estat seleccionada atenent criteris de qualitat dels continguts, el foment de la participació activa dels alumnes i l'experiència de l'equip d'educadors ambientals.

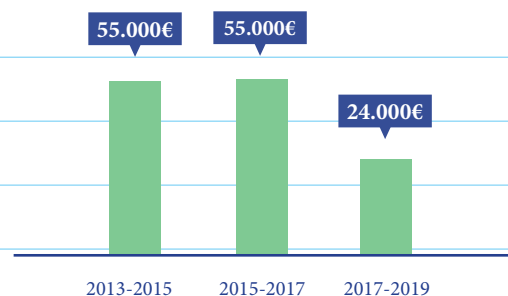
L'objectiu del programa és oferir a les escoles i ajuntaments de les comarques gironines tallers i propostes educatives encaminades a facilitar la formació i la conscienciació en els camps específics de l'ecologia urbana, les bones pràctiques ambientals i la sostenibilitat, mitjançant les activitats educatives que els equips participants efectuaran als centres escolars.

«Tallers ambientals» és un programa d'educació ambiental promogut per la Diputació de Girona que ofereix activitats de mitja jornada o de jornada completa d'educació per a la sostenibilitat. L'oferta comprèn tallers que es realitzen en els centres escolars o el seu entorn i, per tant, no requereixen desplaçaments dels alumnes en autocar. El programa tracta dels principals temes que tenen transcendència en la qualitat del medi ambient i promouen l'extensió del desenvolupament sostenible.

Pressupost del mandat 2013-2019

Total: 134.000€

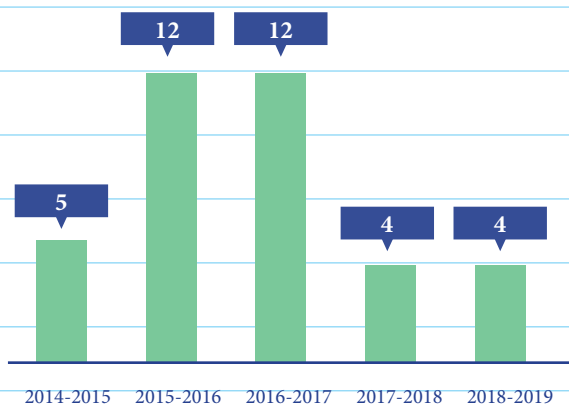

Resultats del programa Tallers Ambientals

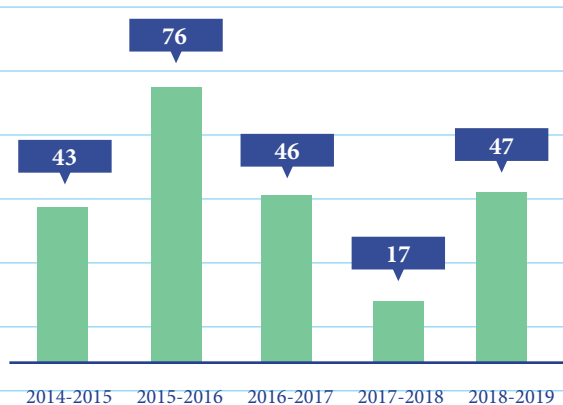
Entitats

Llistat de les entitats dins del programa

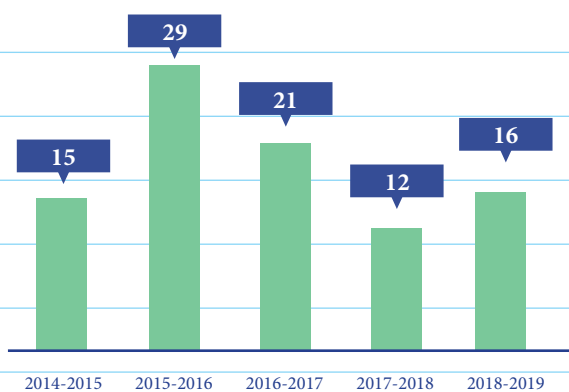
Activitats

Nombre d'activitats subvencionades

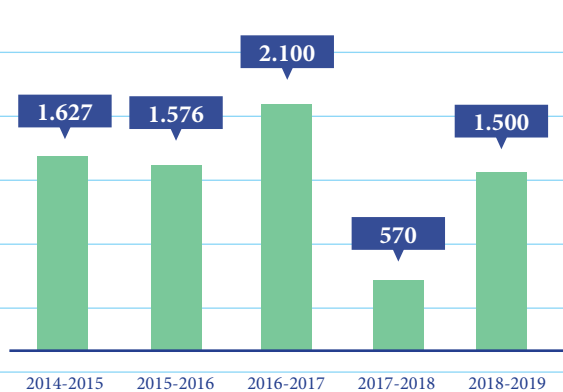
Escoles

Nombre d'escoles subvencionades

Alumnes

Alumnes que han participat en les activitats: 7.373

Diputació de Girona
Programes Pedagògics i Divulgatius

2.3

Del mar als cims

www.programespedagogics.cat/delmaralcims

«Del mar als cims» és un programa d'educació ambiental promogut per la Diputació de Girona que ofereix activitats de mitja jornada o de jornada completa d'educació a la natura i coneixement dels espais naturals de les comarques gironines. L'oferta d'activitats comprèn sortides al medi natural i visites a museus o centres d'interpretació dels espais naturals, i inclou els principals àmbits biogeogràfics de les comarques gironines. Les activitats són dissenyades i executades per professionals de l'educació ambiental. Cadascuna ha estat seleccionada atenent criteris de qualitat dels continguts, el foment de la participació activa dels alumnes i l'experiència de l'equip d'educadors ambientals.

El programa «Del mar als cims» s'adreça, d'una banda, als professionals de l'educació ambiental i serveis didàctics dels centres de conservació, difusió i interpretació del patrimoni natural, com a eina per contribuir a promocionar la seva activitat, estendre l'educació per a la sostenibilitat, ajudar a consolidar els equips humans i incentivar

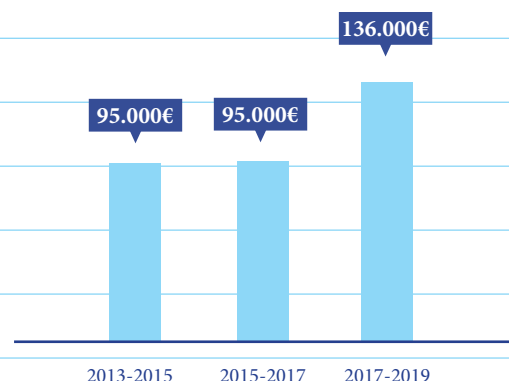
la millora contínua de les activitats didàctiques que ofereixen. I, d'altra banda, ofereix una àmplia oferta didàctica als centres escolars per tal que els estudiants puguin completar la seva formació i comprendre el patrimoni natural i els reptes de conservar-lo, de la mà de bons professionals coneixedors del medi natural.

L'objectiu del programa és divulgar els principals espais naturals i biogeogràfics del territori gironí entre la població escolar de les comarques de Girona, mitjançant les activitats educatives i de formació que, promogudes i subvencionades per la Diputació de Girona, s'efectuïn als diferents centres, equipaments d'educació ambiental o directament al medi natural.

Pressupost del mandat 2014-2020

Total: 326.000€

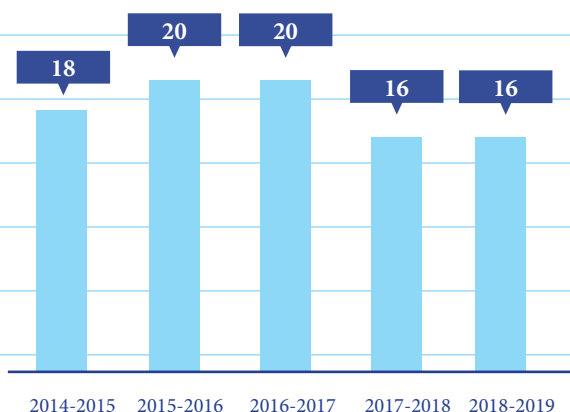

Resultats del programa Del mar als cims

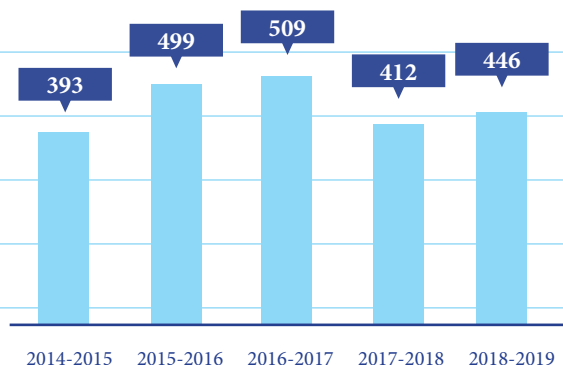
Entitats

Llistat de les entitats
dins del programa

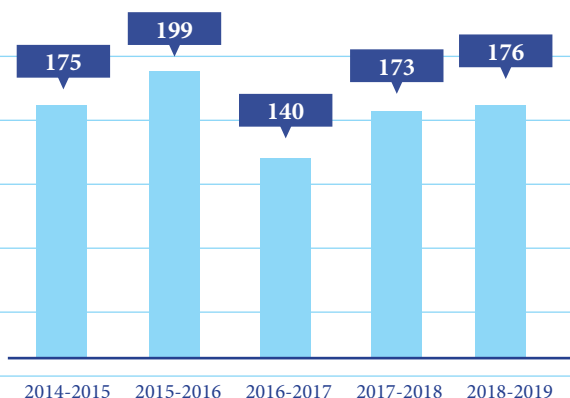
Activitats

Nombre d'activitats
subvencionades

Escoles

Nombre d'escoles
subvencionades

Alumnes

Alumnes que han participat en
les activitats: 88.166

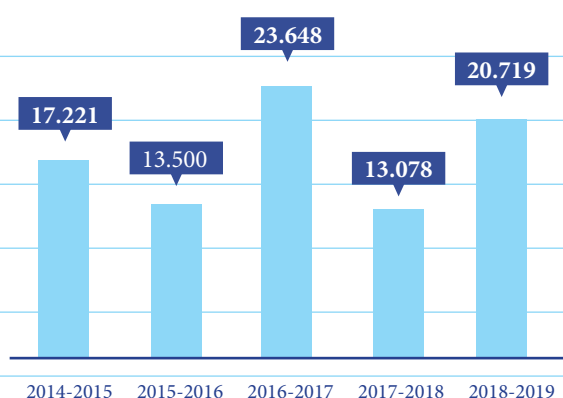

FOTO: Programa Del Mar als Cims / Els aiguamolls de l'Alt Empordà

Diputació de Girona
Programes Pedagògics i Divulgatius

2.4

Descoberta de l'entorn natural a l'escola

www.projectes.fundesplai.org/l-entorn-natural-a-l-escola/activitats/

«Descoberta de l'entorn natural a l'escola» és un programa d'educació ambiental de la Diputació de Girona i la Fundació Catalana de l'Esplai que s'adreça als centres escolars de les poblacions de menys de deu mil habitants de les comarques gironines.

L'objectiu d'aquest programa és apropar els alumnes de les escoles dels municipis gironins al seu entorn natural més proper, des de la perspectiva de l'educació per a la sostenibilitat.

La proposta d'activitats s'organitza al voltant de tres ambients a escollir per cada grup (forestal, humit i urbà) i un quart ambient per als municipis de la costa gironina (litoral).

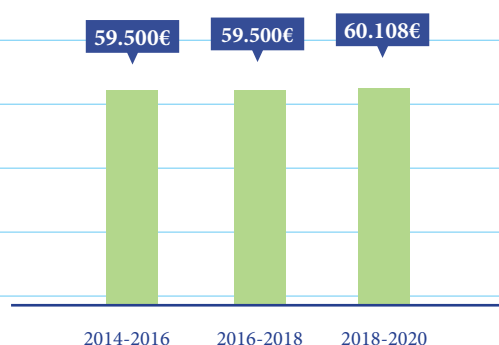
S'hi treballen els diferents components que configuren aquest entorn i la seva importància com a espais de conservació de la biodiversitat:

- La muntanya, la flora i la fauna que s'hi poden trobar i el valor de conservar l'ecosistema forestal.
- La vegetació urbana, per tal d'observar i conèixer la biodiversitat dels pobles i els seus entorns.
- La sensibilització sobre la importància dels espais naturals i el foment dels bons hàbits i el respecte pels elements i éssers vius que en formen part.
- La introducció d'actituds positives per garantir la conservació de tots els elements que configuren aquests espais de natura i biodiversitat.

Pressupost del mandat 2014-2020

Total: 179.108€

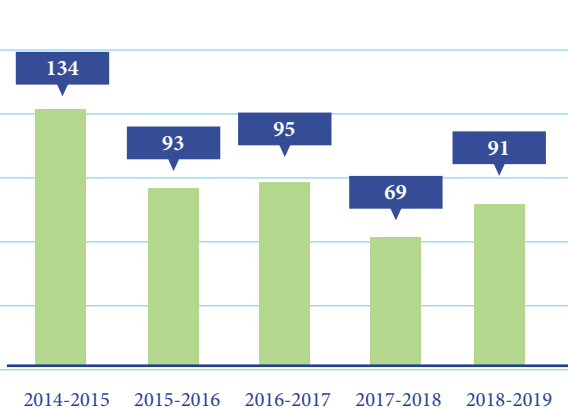

Resultats del programa Descoberta de l'entorn natural a l'escola

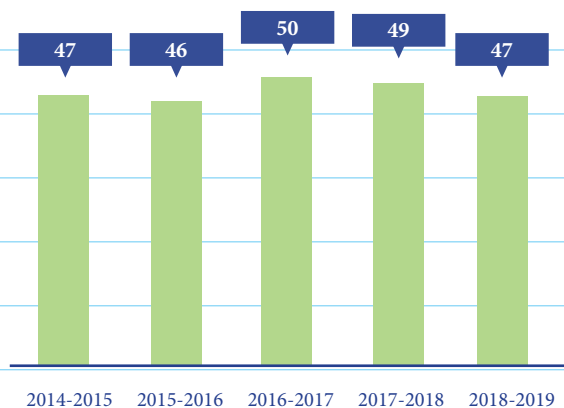
Activitats

Nombre d'activitats subvencionades

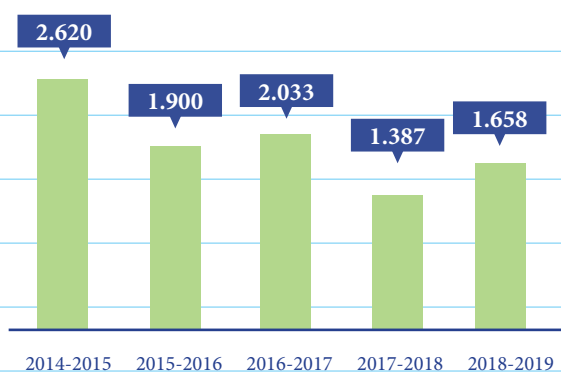
Escoles

Nombre d'escoles subvencionades

Alumnes

Alumnes que han participat en les activitats: 9.598

Valoració de resultats

Les valoracions que han fet els docents que han acompanyat els escolars a les activitats del programa «Descoberta de l'entorn natural a l'escola» han millorat amb el pas del anys, sempre amb uns valors molt alts. En el curs 2014/2015, la puntuació va ser d'un 4,5 sobre 5 i, en el curs 2018/2019, ha estat de 4,95 sobre 5. L'expertesa de l'equip d'educadors i la qualitat pedagògica de les activitats expliquen la percepció excel·lent de l'activitat.

Els mestres i professors destaquen que l'activitat de natura urbana ha sorprès molt positivament els grups que l'han realitzada. També ressalten l'originalitat de la proposta de fer descoberta natural dins del nucli urbà.

Valoració del programa per part dels docents

2018/2019

2014/2015

L'Activitat Natura Urbana ha sorprès molt positivament els grups que l'han realitzada

Diputació de Girona
Programes Pedagògics i Divulgatius

3.

Valoració dels participants

Entitats

«Els museus Dalí participen en el programa «Indika» de la Diputació de Girona des del curs 2012/2013. Durant aquests anys gairebé tretze mil alumnes de les comarques gironines han gaudit de la subvenció «Indika» per a les visites al Teatre-Museu Dalí especialment, però també a les cases-museu de Púbol i Portlligat. Aquest programa ens permet difondre la figura i l'obra de Salvador Dalí i complir, així, amb el mateix mandat de la Fundació Dalí. A través del servei educatiu EducaDalí, donem resposta a les demandes del món educatiu i proporcionem les eines adequades per a l'estudi d'aquest artista universal, un dels més significatius del segle XX. Destaquem com a element rellevant la possibilitat que representa estudiar l'obra original de Salvador Dalí i

apropar-s'hi a través de tres espais museístics a l'abast, fet que permet alhora una immersió en el paisatge que va inspirar les seves obres: l'Empordà, element fonamental del seu entorn cultural. Per tant, quan l'escola s'apropa a l'Empordà de la mà de Salvador Dalí, s'endinsa no només en un paisatge artístic, sinó que fa una immersió en el seu territori, patrimoni cultural i museístic.»

«El Museu de la Mediterrània ha format part de les subvencions de la Diputació de Girona des de la seva creació. La campanya “Del mar als cims”, de caire naturalista, va néixer el curs 2003/2004, justament l’any que es va inaugurar el museu. La campanya “Indika”, de caire històric i cultural, es va originar el curs 2007/2008, ara fa deu anys.

»Formar part dels programes de subvenció de la Diputació és un factor essencial per als centres d’ensenyament. L’import subvencionat ha anat canviant els últims anys, però el fet de disposar d’una ajuda econòmica és clau perquè les escoles realitzin activitats que puguin complementar el treball a l’aula.

»Durant el curs 2017/2018, dels 5.015 alumnes que han participat a les activitats educatives del museu, 4.110 han gaudit de les subvencions de la Diputació (82 %). Si recordem els resultats del curs passat, 3.647 van gaudir de subvenció respecte als 4.851 alumnes que podien optar-hi (75 %). Això ens dona una dada important i és que les subvencions de la Diputació ajuden en gran part els usuaris de la proposta educativa del Museu de la Mediterrània.»

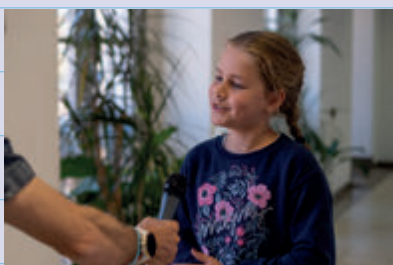
Can Quintana. Museu de la Mediterrània

Alumnes

Escoles

«Primer vam anar a veure les llegendes de l’estany, que ens explicaven els monstres i els peixos que hi havia. Ens agrada perquè podem sortir de l’escola i veure el que tenim a prop.»

Nora, 1A de l’Escola de la Draga (Banyoles)

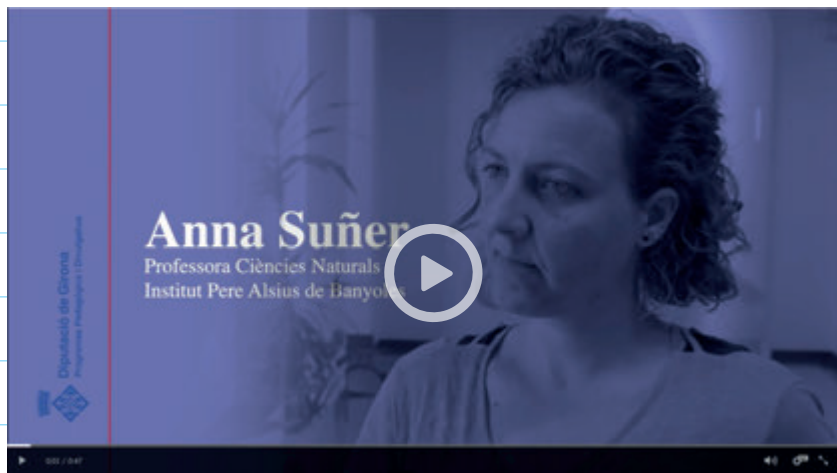

«L’escola és molt propera a l’estany i ens van mot bé aquestes activitats per conèixer l’estany i per conèixer l’entorn. Són activitats que fa tota l’escola, des de P3 fins a 6è. Coneixement de l’entorn molt proper, que és molt divers, des de natura, llegendes... Des de l’escola sempre s’ha valorat molt positivament, i és per això que cada any es fan una o més activitats dels programes.»

Rosa mestra de l’Escola de la Draga (Banyoles)

<https://youtu.be/ALmj1fXXzIw>

<https://youtu.be/cGUD3sPYPDo>

https://youtu.be/_5k1Az93WlQ

Diputació de Girona
Programes Pedagògics i Divulgatius

4. Anàlisi dels resultats

Els Programes Pedagògics de la Diputació de Girona són avui dia un recurs educatiu de referència a les comarques gironines. I ho són tant per als centres escolars com per a les entitats de conservació, difusió i interpretació del patrimoni natural i cultural del territori que s'hi impliquen. Des d'una perspectiva quantitativa i qualitativa, l'èxit creixent d'aquests projectes –a excepció dels «Tallers ambientals», que, de moment, s'han aturat– n'augura una vida llarga, tal com avalen les estadístiques i la valoració que en fan els mateixos participants. Les xifres són concloents: des del 2013, la Diputació de Girona ha destinat més d'un milió d'euros (1.038.386) als Programes Pedagògics, dels quals s'han beneficiat 253.517 alumnes d'arreu de les comarques gironines.

El compromís de la Diputació per aquests programes és ferm i respon a la voluntat de contribuir a sensibilitzar i a responsabilitzar els alumnes de les escoles i instituts de les comarques gironines en el medi ambient, el patrimoni cultural i la memòria històrica del territori.

«Indika»

La dotació econòmica que la Diputació destina a «Indika» evidencia l'aposta clara de la institució per aquest programa sobre el llegat cultural: durant el curs 2018/2019, el pressupost ha estat un 80,45 % superior al de la primera edició (curs 2014/2015). I aquest augment exponencial de recursos s'ha traduït en un creixement de les activitats subvencionades (+104,54 %), dels alumnes que hi han participat (+101,25 %) i dels centres educatius (+44,13 %).

Tallers ambientals

En canvi, no s'ha obtingut la demanda esperada en el cas dels «Tallers ambientals», tant pel que fa a les entitats com els mateixos centres educatius que hi han participat. De manera global, tampoc no hi ha hagut un creixement de les activitats subvencionades. Aquest desinterès creixent de les escoles pel programa s'atribueix al fet que les activitats es realitzen dins de l'aula, en lloc d'entorns naturals fora del recinte del centre, que faciliten la interacció de l'alumnat amb l'entorn. Per aquest motiu, davant de la falta de perspectives de futur, aquest programa, vinculat a la sostenibilitat ambiental, deixarà de tenir continuïtat més enllà del curs 2018/2019.

Del mar als cims

El programa «Del mar als cims» sí que ha tingut molta bona acollida. Les dades d'aquest últim curs ho avalen: durant el curs 2018/2019 el nombre d'alumnes que hi han participat ha crescut un 20,31 % en relació amb el curs anterior. També ha augmentat de manera considerable el pressupost de la Diputació: els últims dos cursos ha crescut un 43,15 % si ho comparem amb la primera convocatòria (2013-2015). Les xifres es mantenen estables pel que fa al nombre d'entitats i escoles que hi participen, així com pel que fa a les activitats subvencionades.

Descoberta de l'entorn natural a l'escola

Un altre programa vinculat al patrimoni natural que tindrà continuïtat és el de «Descoberta de l'entorn natural a l'escola». En aquest cas, la dotació pressupostària s'ha mantingut estable des que es va engagar el 2014, igual que les escoles i alumnes que hi han participat.

Diputació de Girona
Programes Pedagògics i Divulgatius

